

सोप्या
भाषेत

हिंदू वारस कायदा १९५६- तुमच्या हक्काच स्पष्ट मार्गदर्शन .

हिंदू उत्तराधिकार अधिनियम, १९५६ हा हिंदू, बौद्ध, जैन व शीख व्यक्तींच्या वारसाहक्क आणि मालमत्ता विभागणीसंबंधी स्पष्ट नियम ठरवतो. हा अधिनियम स्त्री-पुरुषांना समान हक्क देतो, संयुक्त कुटुंबातील सदस्यांचे अधिकार निश्चित करतो आणि सावत्र मुले, लग्न झालेल्या मुली, विधवा यांचे हक्क न्याय्य वारसा विभाजन सुनिश्चित करतो, ज्यामुळे वाद टाळता येतात.

- वारसा हक्क व मालमत्ता विभागणी - जाणून घ्या नक्की!
- वडीलोपार्जित व स्वकष्टार्जित मालमत्ता - वारस हक्क
- मुलगा-मुलगी समान हक्क (२००५ नंतरचे बदल)
- विधवा व स्त्रियांचे प्रॉपर्टीवरील हक्क
- सावत्र व अवैध विवाहातून जन्मलेल्या मुलांचे हक्क
- वारस नोंद कशी करावी
- गावाकडच्या प्रॉपर्टीतील आपला हक्क
- कोणत्या कारणामुळे वारसा हक्क मिळत नाही
- कोणत्या कारणामुळे जमीन सरकारला जमा होते
- सक्सेशन व हेअरशिप सर्टिफिकेट - कोणते कधी?
- न्यायालयाचे निकाल
- वारसा हक्क व त्याबाबतचे महत्वाचे प्रश्न

किंमत
२१/-

संपादन व लेखन:

अॅड.अजय सुनील माने
(B.A.LLB.LLM)

अॅड.श्रुतिका मोहन गोचडे
(B.A.LLB)
(Diploma in DCL)

"हिंदू उत्तराधिकार कायदा" "सामान्यांसाठी मार्गदर्शक -

हिंदू उत्तराधिकार अधिनियम, १९५६ हा हिंदू, बौद्ध, जैन आणि शीख व्यक्तींच्या वारसाहक्क आणि मालमत्ता विभागणीसंबंधी नियम निश्चित करणारा कायदा आहे. गुंतागुंतीच्या कायद्याची मांडणी सहज समजेल अशा भाषेत केलेली आहे. या अधिनियमामुळे वारसा ठरविण्याची स्पष्ट पद्धत मिळते, स्त्री-पुरुषांना समान हक्क मिळतात आणि संयुक्त कुटुंबातील मालमत्तेतील सदस्यांचे अधिकार ठोसपणे अधोरेखित होतात. यामुळे न्याय्य विभाजन होऊन वाद टाळले जातात व वारसांना आपापला हिस्सा सुरक्षित मिळतो.

प्रास्तावना

घरात संपत्ती, जमीन-जुमला, वारसा, हक्क आणि वाटणीचे प्रश्न निर्माण होतात. अनेक वेळा कायदा माहिती नसल्यामुळे कुटुंबात वाद, गैरसमज आणि कोर्टकचऱ्यापर्यंत गोष्ट पोहोचते. हिंदू वारसा अधिनियम (Hindu Succession Act) हा आपल्या हक्कांबाबतचा महत्वाचा कायदा आहे, परंतु सर्वसामान्यांना तो क्लिष्ट आणि अवघड वाटतो.

या पुस्तकामध्ये वारसांचे वर्गीकरण, महिलांचे हक्क, जमिनीची विभागणी, अर्जाचे नमुने, लागणारी कागदपत्रे इत्यादी सर्व गोष्टी सोप्या भाषेत समजावून सांगितल्या आहेत. त्यामुळे वाचकाला स्वतःचा हक्क समजून घेणे आणि योग्य पावले उचलणे सोपे होईल.

या पुस्तकाचा उद्देश साधा आहे,

☞ सर्वसामान्य नागरिकाला कायद्याची सोपी ओळख करून देणे

☞ वारसा आणि वाटणी प्रक्रियेत स्पष्टता निर्माण करणे

☞ कुटुंबात अनावश्यक वाद टाळून न्याय्य तोडगा मिळवणे

हे पुस्तक वकील, कायद्याचे विद्यार्थी तसेच सामान्य वाचकांसाठी उपयोगी ठरेल, अशी मला खात्री आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे

1. प्रस्तावना व उद्दिष्ट
2. महत्त्वाची कलमे
3. मालमत्तेचे प्रकार – स्वकष्टार्जित व वडीलोपार्जित
4. संयुक्त कुटुंबातील हक्क
5. हिंदू म्हणजे कोण व कायदा कोणावर लागू होतो
6. मुलगा व मुलगी यांचे समान हक्क (२००५ दुरुस्ती)
7. वारसांचे प्रकार – पहिला व दुसरा वर्ग
8. मृत्युपत्राशिवाय वारसा हक्क
9. हिंदू स्त्रीचे हक्क (आई, पत्नी, मुलगी, विधवा)
10. स्त्री मृत झाल्यावर वारसा हक्क
11. सावत्र वारसांचे हक्क

लेखक

श्रुतिका मोहन गोचडे

अजय सुनील माने

संपर्क:

 : ७२६३८८९२९२

 : कायद्याच आणि फायद्याच

ईमेल: asconsultancy69@gmail.com

अनुक्रमणिका

(हिंदू उत्तराधिकार अधिनियम, १९५६ – सोप्या भाषेत)

प्रकरण १ – प्रारंभिक

१. संक्षिप्त नाव आणि विस्तार
२. कायदा लागू करण्याचा हेतू
३. व्याख्या व स्पष्टीकरण
४. कायद्याचा प्रभाव

प्रकरण २ – अमृत्युपत्रीय उत्तराधिकार (म्हणजे मृत्युपत्र न करता वारसा)

५. ज्या प्रकारच्या संपत्तीवर हा कायदा लागू होत नाही
६. सहदायकी संपत्तीतील हिस्सा
७. विशिष्ट पद्धतीने मिळालेल्या संपत्तीसंबंधी नियम
८. पुरुषाच्या मृत्यूनंतर वारसामध्ये संपत्ती वाटपाचे सामान्य नियम
९. वारसदारांच्या गटांनुसार (अनुसूचीप्रमाणे) वाटपाचा क्रम
१०. वर्ग १ मधील वारसांमध्ये वाटप
११. वर्ग २ मधील वारसांमध्ये वाटप
१२. गोत्रानुसार उत्तराधिकार
१३. श्रेणी ठरवण्याचा पद्धत
१४. हिंदू स्त्रीची संपत्ती तिचीच मानली जाते
१५. हिंदू स्त्रीच्या मृत्यूनंतर वारसामध्ये वाटपाचे नियम
१६. हिंदू स्त्रीच्या वारसांमध्ये वाटपाचा क्रम व पद्धत

१७. विशेष पद्धतीचे उत्तराधिकार (मरुमक्कत्तायम व आळियसंतान)

१८. सख्ख्या नात्याला प्राधान्य

१९. एकापेक्षा जास्त वारस असल्यास वाटपाचे नियम

२०. गर्भस्थ मूलाचाही अधिकार

२१. एकाच वेळी मृत्यू झाल्यास काय गृहित धरणे

२२. विशिष्ट परिस्थितीत संपत्ती विकत घेण्याचा हक्क

२३. राहत्या घरावरील विशेष हक्क (रद्द केला आहे)

२४. पुनर्विवाह केल्यास वारस हक्क नाही

२५. खून करणारा वारस ठरू शकत नाही

२६. धर्मांतर केलेल्या व्यक्तीचा वंशज अपात्र

२७. वारस अपात्र ठरल्यास काय होईल

२८. आजारपण किंवा मानसिक त्रुटीमुळे अपात्र ठरवत नाही

२९. एकही वारस नसेल तर

प्रकरण ३ – मृत्युपत्रीय उत्तराधिकार

३०. मृत्युपत्राद्वारे संपत्ती वाटप

प्रकरण ४ – अंतिम तरतुदी

३१. आधीचे कायदे रद्द करणे

३२. अनुसूची

हिंदू उत्तराधिकार अधिनियम, १९५६

(Act No. ३० of १९५६ – ५ डिसेंबर १९५६ पासून लागू)

हा कायदा हिंदू धर्मीय व्यक्ती मरण पावल्यानंतर त्याची संपत्ती कोणाला, कशी आणि किती वाटली जाईल हे ठरवण्यासाठी तयार करण्यात आला आहे.

भाग ५ – प्रत्यक्ष उदाहरणे व मार्गदर्शन

- 25. सोपी उदाहरणे (काल्पनिक)
 - 26. व्यवहारातील सामान्य वाद
 - 27. वाद टाळण्यासाठी टिप्स
-

भाग ६ – Landmark Judgments (महत्वाचे न्यायनिर्णय)

- 28. Vineeta Sharma v. Rakesh Sharma (2020) – मुलींना समान हक्क
 - 29. Danamma @ Suman Surpur v. Amar (2018) – 2005 पूर्वी जन्मलेल्या मुलींचे हक्क
 - 30. Prakash v. Phulavati (2016) – दुरुस्तीचा लागूत्व कालावधी
 - 31. Gurupad Khandappa Magdum v. Hirabai (1978) – काल्पनिक विभाजन पद्धत
 - 32. K. Venkata Rao v. K. Ranga Rao (1969) – अग्नात व कग्नात वारस
-

भाग ७ – निष्कर्ष व लेखकाचे शेवटचे शब्द

- 33. शेवटचे शब्द – वाचकांसाठी संदेश
-

